

מקורות לעיון במס' יבמות: פרק הבא על יבמתו

דף ג

מ. זילברמן

תשרי תשע"ב

(נה:) **הערה**. תנן הבא על יבמתו וכו' אחד המערה ואחד הגומר קנה, ע"כ. ובגמ' נד: למידין מהקישא דר' יונה דהוקשו כל העריות כולן לנדה מה נדה בהערה אף כל בהערה. ובגמ' נה: למידין דאשה מתקדשת בהערה. והקשו התוס' (נה: ד"ה אשה) מקידושין (י.) דהתם למסקנא כל הבוועל דעתו על גמר ביאה ואילו בסוגיין איתא דאשה נקנית בהערה. ותירצו התוס' או (בשם ר' שמעון הזקן) דסוגיין מיירי דוקא בעשה רק הערה ופירש מיד ולא גמר ביאתו דבזה קני בהערה או (בשם ר' יצחק ב"ר מאיר) דקונה בהערה רק במפרש שדעתו לקנות בהערה. במשנה למלך (פי"ז איסורי ביאה הט"ו) כתב דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי אך שוב הביא מהמהרי"ט דפליגי. ובהסבר הדבר הציע הג"ר שמואל רוזובסקי (שיעורי ר' שמואל קידושין אות קלג) דאי לא פליגי הטעם הוא דמדינא קונה בהערה ורק באין דעתו לקנות בהערה קונה בגמר ביאה. ואי פליגי, סברת ר' שמעון הזקן היא דכיון דכל הבוועל דעתו על גמר ביאה מתבטל שם מעשה קנין מתחילת ביאה ובטלה דעתו אצל כל אדם, ורק אם פירש לאחר הערה, דאז אין זה מעשה ביאה רגילה, קנה בהערה. וסברת הדעת השניה בתוס' דאף אם פירש יתכן דדעתו לחזור ולגמור הביאה ואינו קונה בהערה, ורק אם מפרש דדעתו לקנות בהערה אז קונה.

א] בענין אי בן נח קונה בהערה העיר הקרן אורה (נה: ד"ה וראיתי) דאיתא בגמ' סנהדרין (נח.) דבן נח שבא על אשת חבירו שלא כדרכה פטור. אך לא מצינו מפורש לענין הערה בבן נח. ונראה שהכסף משנה גרס ברמב"ם (פ"ט מלכים ה"ו) דבן נח שהערה באשת חבירו פטור. ומ"מ בירושלמי (קידושין פ"א ה"ה) איתא עד כדון בישראל בגוים אמר ר' מנא לא מינה ודבק באשתו ולא באשת חבירו כל שהוא ודכוותה לא בזכור ולא בבהמה אפי' כל שהוא, ע"כ. ופירש הפני משה דכל שהוא היינו הערה. ובקונטרסי שיעורים (קידושין סי' יג אות ה) הציע דאי בן נח חייב על הערה תלוי על אי הערה הוא כמו חצי שיעור, דאין שיעורים לבן נח וחייב אף על חצי שיעור (רמב"ם פ"ט מלכים ה"י). והוכיח דמדברי הרמב"ן (ספר המצוות לא תעשה שנג) הערה יסודה בדין חצי שיעור.

ב] בספר המקנה (קונטרס אחרון סי' כו) כתב דלדברי הרמב"ם אין עוברין על לאו דקדשה בהערה. דכתב הרמב"ם (פ"ב נערה בתולה הי"ז) דטעם איסור קדשה הוא משום ד"גורם שתמלא הארץ זמה ונמצא האב נושא בתו והאח נושא אחותו שאם תתעבר ותלד לא יודע בן מי הוא". וזה לא שייך ע"י הערה. וכן כתב במנ"ח מצוה רסו. וראה עוד בזה בקונטרסי שיעורים (שם אות ט).

ג] בענין הערה במשכב זכור ובבהמה לפי הבבלי (כדמבואר בתוס' נד: ד"ה בזכור) לא ילפינן מהקישא דר' יונה. אך בירושלמי (קידושין פ"א ה"א) ילפינן מהקישא דר' יונה.

ד] בבאר היטב (אה"ע סי' עו סק"א) הביא משו"ת הרדב"ז (ח"ד סי' קיח) דאף דהערה היא כביאה לכל דבר, למצות עונה לא מיקרי ביאה. ובלשון הרדב"ז, "אדרבה מצטערת היא יותר". וראה בקונטרסי

שיעורים (שם אות א) שהציע דיש ב' ההלכות בביאה – מעשה ביאה בעלמא וביאת אישות שהוא מדרך איש ואשתו – והא דהעראה הוא כגמר ביאה מגזירת הכתוב זה רק לדין הראשון ולא לדין השני.

עיקר תוס' פרק הבא על יבמתו

(נג:) ולא חילק, שאנסוה, אין אונס עד וא"ת (נד.)

(נד.) ישן

(נה:) בזכור

(נה:) אשה לבעלה, לאחר

(נו.) מן הנשואין, מת

(נו:) מן האירוסין

(נז:) רב אמר, אמר שמואל, וחייבין עד וק' דב"פ בן סורר ומורה

(נח.) שומרת יבם, ונקה

(נח:) דהא, רב פפא

(נט.) הא, פרט, אלא

(ס.) שאינו, נילף

(ס:) בראויה, סימן

(סא.) אין זונה, שנבעלה

(סא:) כל ביאה, וכן, פנוי, נ"מ

(סב.) דכתיב, ר' יוחנן, בני פריה, דלאו, הכל מודים

(סב:) חייב, סמוך, והנושא

(סג.) שאין

(סד.) יוציא, יוציא, ולילף

(סה.) נישאת, תצא